

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum omne quod factum est sit vita in verbo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

¶ 3 Præ. Illud quod est verissimum in vnoquoq; genere, est mēsurā totius generis: sed similitudines rerū in verbo existētes sunt mēsurā veritatis in rebus omnibus, quia sēcū hoc res aliqua dicitur vera, secū dum q̄ imitatur exemplar suum quod est in verbo: ergo res verius sunt in verbo quā in seipsis.

p. t. declinā do ad finem illius.

RESPON. Dicendum, quōd sicut dicit Dionys. 2. cap. de diu. nomi. causata deficiunt ab imitatione suarum causarum, quæ eis supercollocantur, & pp̄ istam distantiam causæ a causato aliquid vere p̄dicatur de causato quod non prædicatur de causa, sicut patet q̄ delectationes nō dicuntur delectari, quāuis sint nobis causæ delectandi, quod quidem non contingit, nisi quia modus causarum est sublimior quā ea quæ de effectibus prædicantur, & hoc inuenimus in omnibus causis a quibus agentibus, sicut Sol nō pōt dici calidus, quāuis ab eo alia calidant, qd̄ est pp̄ ipsius solis eminentiam ad ea quæ calida dicuntur. Cū ergo queritur utrum res verius sint in seipsis, quā in verbo, distinguendum est, quia ly verius, pōt designare vel veritatem rei, vel veritatem p̄dicationis: si designet veritatem rei, sic proculdubio maior est veritas rerum in verbo, quā in seipsis. Si autem designetur veritas p̄dicationis, sic est e conuerso: verius n. prædicatur homo de re prout est in propria natura, quā de ea secundum quod est in verbo: nec hoc est propter defectum verbi: sed propter supereminentiam ipsius, ut dictum est.

In corp. art.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si intelligatur de veritate p̄dicationis, simpliciter verum est, q̄ verius est aliquid ubi est per essentiam, quā ubi est per similitudinem: sed si intelligatur de veritate rei, tūc verius est ubi est per similitudinem quæ est causa rei, minus autem vere, ubi est per similitudinem causatam a re.

AD SECUNDUM dicendum, quōd similitudo rei quæ est in anima nostra, non est causa rei, sicut similitudo rerum in verbo, & ideo non est simile.

AD TERTIUM dicendum, q̄ potentia actiua perfectior est quā actus qui est eius effectus, & hoc modo creaturæ dicuntur esse in potentia in verbo.

AD QUARTUM dicendum, quod quāuis creaturæ in verbo non habeant proprias operationes, habent tamen operationes nobiliores, inquantū sunt effectiue rerum & operationum ipsarum.

AD QUINTUM dicendum, quōd quāuis non sint unius rationis, esse creaturarum in verbo & in seipsis secundum uniuocationem, sunt tamen aliquo modo unius rationis scilicet secundum analogiam.

¶ Ad id uero quod primo in contrarium obijcitur, dicendum, quod ratio illa procedit de veritate rei, non autem p̄dicationis.

AD SECUNDUM dicendum, quōd Plato in hoc reprehenditur, quōd posuit formas naturales secundum propriam rationem, esse præter materiam, ac si materia accidentaliter se haberet ad species naturales: & secundum hoc species naturales, uere prædicari possent de his, quæ sunt sine materia: nos autem hoc non ponimus, & ideo non est simile.

AD TERTIUM dicendum, sicut ad primum.

ARTICVLVS VII.

Utrum eorum quæ non sunt, nec erunt, nec fuerunt uerbum sit.

2. p. q. 34. ar. 3. ad 3.

SEPTIMO queritur, utrum uerbum sit eorū q̄ non sunt, nec erunt, nec fuerunt. Et vs̄ quod sic: uerbum enim importat aliquid progrediens ab intellectu sed intellectus diuinus est etiam de eis que nec

Et sunt, nec erunt, nec fuerunt, ut in questione de Scientia Dei dictum est. ergo uerbum de his esse potest.

¶ 2 Præ. Secundum Aug. lib. 6. de Trinit. filius est, pater patris plena rationum uiuentium sed sicut dicit Aug. in lib. 83. Quæst. Ratio, etsi per illam nihil fiat, recte ratio dicitur. ergo uerbum est etiam eorum quæ nec erunt, nec facta sunt.

¶ 3 Præ. Verbum non esset perfectum, nisi conneret in se omnia, quæ sunt in scientia dicentis: sed in scientia patris dicentis, sunt ea quæ nunquam erunt, nec facta sunt. ergo & ista eorum quæ nunquam erunt, nec facta sunt. ergo & ista eorum quæ nunquam erunt, nec facta sunt.

SED CONTRA, est qd̄ Ansel. dicit in Monol. c. 1. qd̄ nec est, nec erit, nec fuit, nullū uerū esse potest.

¶ 2 Præ. Hoc ad uirtutē dicitur peruenire, ut quæ dicitur fiat: sed Deus est potentissimus. ergo uerbum eius non est de aliquo, quod non aliquando fiat.

RESPON. Dicendum, quōd aliquid potest esse simpliciter in verbo. Vno modo, sicut id, quod uerū cognoscit, vel quod in verbo cognoscit uerbum, sicut de pater, & in verbo etiam cognoscit potest, sicut de pater. Alio modo dicitur esse aliquid in verbo, sicut id, quod per uerbum dicitur: omne autem, quod aliquo modo dicitur, ordinatur quodammodo ad executionem, quia uerbo intelligimus alios ad agendum, & ordinamus aliquos ad exequendum id, quod in mente cogitamus, unde etiam dicere Dei dispositio ipsius est: ut patet per glo. super illud Psal. 61. Semel locutus est Deus &c. Vñ sicut Deus nō disponit nisi q̄ sunt, uel erunt, uel fuerunt, ita nec dicitur uerū esse: hoc tantū, sicut ipsorum dictorum, scientia autem deas, & ideo, uel ratio, non important ordinem ad aliam quam executionem, & ideo non est simile dicitur de uerbo, & per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VIII.

Utrum omne quod factum est, sit uita in uerbo.

OCCTAVO queritur, utrum omne, quod factum est, sit uita in uerbo. Et uidetur quod non, quia secundum hoc uerbum est causa rerum, quod res sunt in ipso. si ergo res in uerbo sunt uita, uerbum causat res per modum uitæ: sed ex hoc quod causat res per modum bonitatis, sequitur quod omnia sint bona. ergo ex hoc quod causat res per modum uitæ, sequitur quod omnia sint uita, quod falsum est. ergo & primum.

¶ 2 Præ. Res sunt in uerbo, sicut artificata apud artificem: sed artificata in artifice non sunt uita, non ipsius artificis uita sunt, qui uidebat etiam antequam artificata in ipso essent, neque artificatorum quæ uita carent. ergo nec creaturæ in uerbo sunt uita.

¶ 3 Præ. Essentia uitæ, magis appropriatur in creatura Spiritui sancto, quā uerbo. ut patet Ioan. Spiritus est qui uiuificat & in pluribus alijs locis uerbum non dicitur de Spiritu sancto, sed de filio tantum, ut ex dictis patet. ergo nec conuenienter dicitur, quod res in uerbo sunt uita.

¶ 4 Præ. Lux intellectualis est principium uitæ: sed res in uerbo non sunt lux. ergo uidetur, quod in eo non sunt uita.

SED CONTRA, est quod dicitur Ioan. 1. Quia factum est in ipso &c.

¶ 2 Præ. Secundum Philo. in 8. Phisic. motus est dicitur uita quædam omnibus natura existeribus sed magis influit uerbum in creaturis, quā motus cœli in naturam. ergo res secundum quod sunt in uerbo, debent dici uita.

RESPON.

RESPON. Dicendum, quod res secundum quod sunt in verbo, considerari possunt dupliciter. Vno modo per comparationem ad verbum, alio modo per comparationem ad res in propria natura existentes, & utroque modo, similitudo creaturæ in verbo est vita. Illud enim proprie vivere dicimus, quod in seipso habet motus, vel operationes quasque: ex hoc enim sunt dicta primo aliqua vivere, quia vita sunt in seipsis habere aliquid ea mouens secundum quemcumque motum, & hinc processit nomen vitæ ad omnia, quæ in seipsis habet operationis propria principium, vnde & ex hoc quod aliqua intelligunt, vel sentiunt, vel volunt, vivere dicuntur, non solum ex hoc, quod secundum locum mouentur, vel secundum augmentum. Illud ergo esse, quod habet res prout est mouens seipsam ad operationem aliquam, dicitur proprie vita rei, quia vivere viuientis est esse, vt in 2. de anima dicitur: in nobis autem nulla operatio, ad quam nos mouemus, est esse nostrum: vnde intelligere nostrum non est vita nostra proprie loquendo, nisi secundum quod vivere accipitur pro opere, quod est signum vitæ, & similiter nec similitudo intellecta in nobis est vita nostra: sed intelligere verbi est suum esse, & similiter ipsius similitudo, unde similitudo creaturæ in verbo, est vita eius. Similiter etiam similitudo creaturæ, est quodammodo ipsa creatura, per modum illum, quo dicitur, quod anima est quodammodo omnia, unde ex hoc quod similitudo creaturæ in verbo est productiua & motiua creaturæ in propria natura existentis, quodammodo contingit, ut creatura seipsam moueat, & ad esse perducat in quantum, si producit in esse, & mouetur a sua similitudine in verbo existente, & ita similitudo creaturæ in verbo est quodammodo creatura uita.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hoc, quod creatura in verbo existens dicitur uita, non pertinet ad rationem propriam creaturæ: sed ad modum quo est in verbo. unde cum non sit eodem modo in seipso, non sequitur quod in seipso uiuat, quamuis in verbo sit uita, sicut non est in seipso immaterialis, quamuis sit in verbo immaterialis: sed bonitas, entitas, & huiusmodi pertinent ad propriam rationem creaturæ: & ideo sicut secundum quod sunt in uerbo sunt bona, ita etiam secundum quod sunt in propria natura.

AD SECUNDUM dicendum, quod similitudines rerum in artifice non possunt proprie dici uita, quia non sunt ipsum artificis uiuentis, nec etiam ipsa eius operatio sicut in Deo accidit: & tamen August. dicit, quod anima in mente artificis uiuit, sed hoc est secundum quod in mente artificis habet esse intelligibile, quod ad genus uitæ pertinet.

AD TERTIUM dicendum, quod uita Spiritui sancto attribuitur secundum hoc, quod Deus dicitur uita rerum, prout ipse est in omnibus rebus mouens eas, ut sic quodammodo omnes res a principio intrinseco motæ uideantur: sed uita appropriatur uerbo secundum quod res sunt in Deo, ut ex dictis patet.

AD QUARTUM dicendum, quod similitudines rerum in uerbo sicut sunt rebus causa existendi, ita sunt rebus causa cognoscendi, in quantum scilicet imprimuntur intellectualibus mentibus, ut sic res cognoscere possint, & ideo sicut dicuntur uita prout sunt principia existendi, ita dicuntur lux prout sunt principia cognoscendi.

QVÆSTIO V.

De providentia.

In octo articulos diuisa.

¶ Primò queritur, ad quodnam attributorum diuina providentia reducat.

¶ Secundò, Vtrum mundus providentia regatur.

¶ Tertio, Vtrum diuina providentia ad corruptibilia se extendat.

¶ Quarto, Vtrum motus & actiones horum inferiorum diuinæ providentiæ subdantur.

¶ Quintò, Vtrum solus humani diuina providentia regatur.

¶ Sextò, Vtrum bruta animalia, & eorum actus diuinæ subdantur providentiæ.

¶ Septimò, Vtrum peccatores, Diuina providentia regantur.

¶ Octauò, Vtrum tota corporalis creatura gubernatur diuina providentia, media Angelica creatura.

ARTICVLVS PRIMVS.

Ad quodnam attributorum diuina providentia reducat.

QVÆSTIO est de prouidentia. Et primo queritur, ad quod attributorum prouidentia reducitur. Et videtur, quod tantum ad scientiam, quia sicut dicit Boet. in 4. de consol. illud certe manifestum est immobilem simplicemque formam gerendarum rerum esse prouidentiam: sed forma rerum agendarum in Deo est idea, quæ ad scientiam pertinet: ergo prouidentia ad cognitionem pertinet. sed diceretur, quod prouidentia ad uoluntatem pertinet in quantum est causa rerum.

¶ Sed contra, in nobis scientia practica est causa rerum scitarum: sed scientia practica in sola cognitione est: ergo & prouidentia.

¶ Præter. Boet. dicit in lib. prædicto, motus rerum gerendarum, cum in ipsa diuinæ intelligentiæ puritate conspicitur prouidentia nominatur: sed puritas intelligentiæ ad speculatiuam cognitionem pertinet: videtur, ergo prouidentia ad cognoscitiuam speculationem pertinet.

¶ Præter. Boet. dicit in 5. de Consol. quod prouidentia dicitur cognitio quod porto a rebus infimis constituta, quasi ab excelso rerum cacumine cuncta prospiciat: sed prospicere cognitionis est, & præcipue speculatiuæ: ergo prouidentia maxime uidetur ad cognitionem speculatiuam pertinere.

¶ Præter. Sicut dicit Boet. in 4. de Consol. ut est ad intellectum rōcinatio, ita est factum ad prouidentiam: sed tam intellectus, quæ rōcinatio ad cognitionem pertinet cōiter speculatiuam & practica. ergo & prouidentia.

¶ Præter. Aug. dicit in lib. 83. Quest. quod lex incommutabilis omnia mutabilia pulcherrima moderatur gubernatione: sed gubernare, & moderari ad prouidentiam pertinet. ergo lex incommutabilis est ipsa prouidentia: sed lex ad cognitionem pertinet. ergo & ipsa prouidentia.

¶ Præter. Lex naturalis in nobis ex diuina prouidentia causatur: sed causa agit ad effectum producendum per uiam similitudinis, vnde dicimus, quod bonitas Dei est causa bonitatis in rebus, & essentia essendi, & uita uiuendi. ergo diuina prouidentia est lex, & sic idem quod prius.

¶ Præter. Boet. dicit in 4. de Conso. quod prouidentia ipsa est illa diuina ratio, in summo omnium principe constituta.

1. p. q. 22. artic. 1.

Lib. 9. de C6 so. Profa. 6. ante mediū illius.

Lib. 6. de C6 so. profa. 6. non longe a prin.

Profa vi. parū ante mediu.

Profa 6. parū ante mediu.

Q. 27. in fl. tom. 4.

Profa 6. parū a prin. & Aug.

Com. 37. no. 1.

Aug. trahit in leuatur ante mediū de ant. co. p.

In corpore.